

Rektor vid berört lärosäte

Se även:

[Rapporten Granskning av utbildningar inom kulturvetenskap och barn- och ungdomskultur >>](#)

[Beslut om fördjupade granskningar >>](#)

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Pär Brännström
08-563 085 29
Par.Brannstrom@hsv.se
BESLUT

2009-05-26
Reg.nr 643-3762-07

Beslut om examensrätter efter fördjupade granskningar av utbildningar inom barn- och ungdomskultur och kulturvetenskaper

Högskoleverket bedömer att följande utbildningar uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning och ser därmed ingen anledning att ifrågasätta examensrättigheterna för: utbildningen på grundnivå i barn- och ungdomskultur vid Göteborgs universitet och utbildningarna på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå i kulturvetenskaper vid Lunds universitet.

Ärendet

Högskoleverket har inom ramen för sitt regeringsuppdrag gjort en nationell kvalitetsgranskning av utbildningar på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå i huvudområdena kulturstudier, kulturpedagogik, kulturvetenskap, samhälls- och kulturanalys, tema kultur och samhälle, kulturvetenskaper, kulturvetenskap med samtidsinriktning, kulturanalys, barn- och ungdomskultur, tema barn och barnkultur. I ett första steg gjordes en nationell översikt över samtliga utbildningar som publicerades i *Granskning av utbildningar inom kulturvetenskap och barn- och ungdomskultur* (2009:6 R). Baserat på denna rapport beslutade Högskoleverket 2009-04-07 var det inte fanns anledning att gå vidare med fördjupade granskningar och var fördjupade granskningar krävdes för att kunna avgöra om utbildningarna uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning. För den fördjupade granskningen har Högskoleverket anlitat följande sakkunnig:

För huvudområdet barn- och ungdomskultur:

Professor Billy Ehn, Umeå universitet, professor Lena Kåreland, Uppsala universitet och student Moa Wester, Stockholms universitet.

För huvudområdet kulturvetenskaper:

Professor Billy Ehn, Umeå universitet, professor Gunilla Widén-Wulff, Åbo akademi och forskarstuderande Björn Hellqvist, Uppsala universitet.

De sakkunnigas yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömningen har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de kvalitetsaspekter som Högskoleverket har utarbetat.

De sakkunnigas bedömning är att följande utbildningar uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning:

- utbildningen på grundnivå i barn- och ungdomskultur vid Göteborgs universitet,
- utbildningarna på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå i kulturvetenskaper vid Lunds universitet.

Högskoleverket instämmer i de sakkunnigas bedömning.

Beslut

Högskoleverket bedömer att följande utbildningar uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning och ser därmed ingen anledning att ifrågasätta examensrättigheterna för: utbildningen på grundnivå i barn- och ungdomskultur vid Göteborgs universitet och utbildningarna på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå i kulturvetenskaper vid Lunds universitet.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande myndighetschefen Lena Adamson efter föredragning av utredaren Pär Brännström i närvaro av tf. avdelningschefen Joakim Palestro och informationschefen Eva Ferndahl.

Lena Adamson

Pär Brännström

Kopia till:
Utbildningsdepartementet
De sakkunniga

Bedömarnas yttranden

Fördjupad granskning av barn- och ungdomskultur

Göteborgs universitet

Skäl till fördjupad granskning

De skäl som anges till fördjupad granskning i Högskoleverkets beslut är:

- Underlaget visar att miljön är liten och sårbar. Det faktum att nyckeltalet för lärarkompetens är högt och att de disputerade lärarna undervisar i ringa omfattning, ger tillsammans anledning att utreda huruvida utbildningen håller en tillfredställande stabilitet och akademisk nivå.

Intryck från platsbesöket och bedömning

Den humanistiska fakulteten är sedan första januari 2009 indelad i sex institutioner istället för de 17 som tidigare fanns. Kandidatutbildningen i barn- och ungdomskultur ges nu av den nya institutionen för kulturvetenskaper. Vid institutionen finns även utbildningar inom etnologi, filmvetenskap, genusvetenskap, konst- och bildvetenskap, kulturstudier, musikvetenskap, Scandinavian Studies och Social Studies. Utbildning på forskarnivå finns i etnologi, filmvetenskap, genusvetenskap, konst- och bildvetenskap samt musikvetenskap. Institutionens personal träffas regelbundet i gemensamma lokaler vid personalmöten, fika och luncher.

Bedömargruppen möttes av en utbildning i stark förändring som inletts under våren 2009. Denna förändring innebär bland annat att man har en ansvarig för grundkursen (30 hp) som är disputerad (tidigare var det en adjunkt). Vidare har lärarna i högre utsträckning hämtats från andra ämnen inom den nya institutionen. Detta medför att läraryrket kan ha en bättre kommunikation om allt som rör utbildningen.

Barn- och ungdomskultur är en kandidatutbildning där kurserna hittills har getts på kvällstid och på halvfart. Grundkursen har erbjudits under de flesta år, medan fortsättnings- och fördjupningskurserna endast erbjudits vissa år, i praktiken när det funnits intresse för detta. Senast fortsättningskursen gavs var

läsåret 2005/2006 och fördjupningskursen 2006/2007. Institutionen har nu beslutat att ge en fortsättningskurs senast hösten 2010 och en fördjupningskurs i direkt anslutning därefter.

Inför hösten 2009 har 20 studenter sökt grundkursen som sitt förstahandsval och 135 med lägre prioritet. Till hösten 2009 ges delkurs 2 inom grundkursen även som en fristående kortkurs (7,5 hp). Till denna kurs har man 5 förstahandssökande och 36 med lägre prioritet. Samtliga kurser ligger dessutom ute under ”lediga platser” och man kan därmed anta nya studenter ända fram till kursstarten.

Man har under senaste året fått en något ökad tillströmning av studenter. Antalet studenter som började grundkursen hösten 2008 var 28, och under våren 2009 är 15 av dem fortfarande kvar. Ungefär hälften av dessa har visat intresse för att läsa vidare inom barn- och ungdomskultur.

I beslutet om fördjupad granskning framhålls att nyckeltalet för lärarkompetens är högt samt att undervisningen i ringa omfattning sköts av disputerade lärare. Vid platsbesöket fick bedömargruppen ta del av uppgifter för den grundkurs som ges under innevarande läsår. På denna kurs undervisar en professor, en docent och sex disputerade lärare. Professorn och en av de disputerade lärarna är tillsvidareanställda vid institutionen och ytterligare en av de disputerade lärarna arbetar på halvtid inom institutionen. Vidare undervisar fem icke disputerade lärare. Sextio procent av undervisningen på grundkursen ges av de disputerade lärarna. Detta är en klar förbättring jämfört med uppgifterna för 2007 som presenterats i rapporten.

Sammantaget är bedömnarnas intryck att utbildningsmiljön för barn- och ungdomskultur har förstärkts i och med bildandet av den nya institutionen. Stabiliteten för utbildningen har säkrats och forskningsanknytningen har förbättrats genom att såväl kursansvarig som fler lärare än tidigare har doktorsexamen.

Däremot anser bedömnarna att det inte är tillfredställande med en kandidatutbildning där studenterna inte vet när de högre kurserna kommer att ges. Bedömnarna tror att denna oklarhet gör att man riskerar att förlora studenter, eftersom de inte får möjlighet att planera sin utbildning.

Fördjupad granskning av kulturvetenskaper

Lunds universitet

Skäl till fördjupad granskning

De skäl som anges till fördjupad granskning i Högskoleverkets beslut är:

- Utbildningen är svårbedömd utifrån det underlag som lämnats till Högskoleverket.

Den fördjupade granskningen och bedömningen av utbildningen inom området kulturvetenskaper vid Lunds universitet baseras på uppdaterad statistik för 2008 och ett platsbesök vid lärosätet, som genomfördes den 8 maj 2009. Vid platsbesöket fördes samtal med dekan, prefekt och bitr. prefekt, studenter, doktorander, lärare samt handledare. Utredare Carl Sundström medverkade som sekreterare.

Bedömargruppens slutsats

Bedömargruppens övergripande omdöme är att utbildningarna inom huvudområdet kulturvetenskaper vid Lunds universitet håller en acceptabel akademisk nivå. Platsbesöket gav en klagörande bild av verksamheten. Det bristfälliga underlaget inom 2008 års utvärdering kan till stor del tillskrivas tidigare problem, som man nu aktivt arbetar för att åtgärda.

Viktigt att notera är att huvudområdet kulturvetenskaper vid Lunds universitet inkluderar en rad ämnen och enskilda utbildningar. En stor brist i den ursprungliga självvärderingen var att det utifrån den inte gick att särskilja och bedöma dessa enskilt. Det gjorde att organisationen framstod som svag och att det verkade saknas en tydlig ansvarsfördelning.

Huvudområdet ingår sedan den 1 januari 2009 i en ny storinstitution som omfattar sex avdelningar: avdelningen för ABM och bokhistoria, avdelningen för kulturarbete och intermedialitet, avdelningen för etnologi som också omfattar folklivsarkivet, avdelningen för idé- och lärdomshistoria, avdelningen för konsthistoria och visuella studier samt avdelningen för musikvetenskap. De två avdelningar som direkt berörs av granskningen är de två förstnämnda. Gemensamt för samtliga ämnen inom den nya institutionen är att de är relativt små. Motiveringen till sammanslagningen är att skapa en större och bärkraftigare

akademisk miljö. Initiativet har tagits av företrädare för de enskilda ämnena och engagemanget för att få den nya storinstitutionen att fungera är stort. Vid tiden för platsbesöket hade den nya organisationen av naturliga skäl ännu inte funnit en fungerande form för alla nivåer. Totalt sett innebär den dock en viktig förbättring av förutsättningarna, även om det återstår mycket arbete.

Ämnena och utbildningarna inom institutionen hör inte alla med självklarhet ihop, utan skiljer sig i förhållningssätt och teoretiska utgångspunkter. Det som förenar dem är att de är små ämnen med kulturvetenskaplig inriktning. Behovet av samarbete bör således finnas hos alla men däremot saknas samarbetstradition och givna samlingspunkter. Strategin vid institutionen är att börja på forskarnivå och sedan arbeta sig ner i organisationen. Vid platsbesöket framkom att gemensamma forskningsseminarier anordnades regelbundet och att dessa uppskattades och hade stor upplutning.

Arbetet med samordning inom ramen för utbildningen på grundnivå har också påbörjats. Försök att införa ett gemensamt tema har dock inte fallit väl ut, eftersom alla studenter inte uppfattade det som ett naturligt inslag i sin utbildning. Idén framstår dock som bra, och det är därför viktigt att fortsätta att arbeta med gemensamma teman. För att dessa inte i alltför hög grad ska bli den enskilde lärarens ansvar bör man utveckla dem i lärarlag. Vidare bör studenterna involveras i det arbetet. Överlag är studenternas medverkan i processen att etablera en samhörighetskänsla vid den nya institutionen av stor betydelse.

Vid institutionen finns också planer för ett gemensamt ämnesövergripande utbildningsprogram på grundnivå inom digitala medier. Det framstår som ett viktigt initiativ. I det arbetet bör rutiner för kvalitetssäkring av ämnesövergripande program fastställas.

Ett intryck vid platsbesöket var att det saknades en sammanhängande överblick av den nya organisationen. Sett till antal ämnen och utbildningar är det en stor institution och en översikt behövs, både för det interna arbetet och för den externa förståelsen. Inte minst framstår uppdelningen i huvudområden och ämnen som fortsatt rörig och oklar. En matrisbeskrivning i någon form som inkluderar avdelningar, huvudområden, ämnen (eventuellt även inriktningar) och utbildningar bör tas fram. I översikten bör ansvarfördelningen vid institutionen ingå.

Vidare kan det vara betydelsefullt att diskutera och definiera tillhörighet, kunskapsområden, vilka ämnen som bildar naturliga helheter samt hur ämnen och avdelningar i övrigt kan stöda varandra.

När det gäller enskilda ämnen inom huvudområdet diskuterades vid platsbesöket huvudsakligen bokhistoria, intermediala studier, förlags- och bokmarknadskunskap samt i viss mån biblioteks- och informationsvetenskap. Bedömargruppen konstaterar att ämnena inom ramen för den nya institutionen har goda förutsättningar att utvecklas i en stabil miljö.

Ämnet bokhistoria hade stora problem under 2008, då verksamheten i princip upprätthölls av hårt arbetande doktorander. Den nära förestående tillsättningen av professuren i bokhistoria och en satsning från lärosätet på ämnet som unikt och därför prioriterat innebär förhoppningsvis en nystart. Engagemanget för ämnet hos de lärare, doktorander och studenter som bedömargruppen träffade vid platsbesöket gick inte att ta miste på.

Intermediala studier är ett ämne som befinner sig mellan olika konstarter och som studerar hur de samverkar och relaterar till varandra. Liksom bokhistoria är det ett litet ämne som i Sverige endast finns vid Lunds universitet. Det borde finnas ett utrymme för ökat samarbete inom institutionen t.ex. med konsthistoria och musikvetenskap, och utanför institutionen, t.ex. med litteraturvetenskap och filmvetenskap.

Förlags- och bokmarknadskunskap är en eftersökt utbildning, som bl.a. inkluderar en halv termins praktik. Utbildningen är yrkesinriktad och en relativt stor del av undervisningen bedrivs av timlärare. Den praktiska inriktningen är uppskattad av studenterna. Samtidigt kan bedömargruppen konstatera att det akademiska inslagen i utbildningen borde stärkas med en tydligare teoretisk förankring. I avsaknad av disputerade lärare inom ämnesområdet förlags- och bokmarknadskunskap sköts en stor del av undervisningen av timlärare, varav flera disputerade i närliggande ämnen. Dessutom medverkar lektorer från andra ämnen vid institutionen i undervisningen. Ett alternativ för att stärka de akademiska och teoretiska inslagen är att söka samarbete med ytterligare ämnen och institutioner. T.ex. inom företagsekonomi kan lämplig kompetens finnas. Vidare kan kanske litteratursociologiskt inriktade forskare inom litteraturvetenskapen stärka den akademiska förankringen i undervisningen.

Sammanfattningsvis: Bedömargruppen menar att den genom platsbesöket har fått en klagörande bild av utbildningarna inom området kulturvetenskaper vid Lunds universitet, och att dessa håller en acceptabel akademisk nivå. Gruppen kan konstatera att det återstår en hel del arbete vid den nystartade institutionen. Avgörande är att få den att fungera som en sammanhängande enhet, för att därmed utnyttja den synergieffekt som storinstitutionen kan innebära.

Slutsatsen är att man genom den nya institutionen har lagt grunden för en god vetenskaplig miljö.